

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

Кафедра історії, теорії мистецтв та виконавства

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації,
проф. Гаврилюк С. В.

С. В. Гаврилюк
2015 р.

ХОРОВИЙ КЛАС

РОБОЧА ПРОГРАМА

нормативної навчальної дисципліни

підготовки бакалавра

напряму: 6.020204 “Музичне мистецтво”

Робоча програма навчальної дисципліни “Хоровий клас” для студентів за
напрямом підготовки 6.020204 “Музичне мистецтво”

10 вересня 2015 року. – 14 с.

Розробники:

Мойсіюк В.В., заслужений діяч мистецтв України, доцент кафедри історії,
теорії мистецтв та виконавства

Стець Л. Л., асистент кафедри історії, теорії мистецтв та виконавства

Рецензент: Драганчук В.М. кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри
історії, теорії мистецтв та виконавства

**Робоча програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри
історії, теорії мистецтв та виконавства
протокол № 2 від 18.09 2015 р.**

Завідувач кафедри: Чепелюк В. А.

**Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною
комісією інститут мистецтв
протокол № 2 від 14. вересня 2015 р.**

Голова науково-методичної
комісії факультету Шиманський П.Й.

**Робоча програма навчальної дисципліни
схвалена науково-методичною радою університету**

протокол № 3 від 18.11. 2015р.

© Мойсіюк В.В. 2015

© Стець Л. Л. 2015

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Вступ

Хорове мистецтво України багате своїми історичними традиціями і творчим потенціалом. Завдяки йому можна пізнавати та відроджувати великі пласти національної та світової культури. Крім цього, хоровий спів є могутнім засобом виховного впливу.

Успішний розвиток української хорової музики в наш час і в прогнозованому майбутньому значною мірою залежатиме від діяльності молодого покоління, нової творчої генерації. Це не лише нові сили в середовищі молодих митців, що працюють в галузі хорової музики, але й студентство, яке присвятило себе цій нелегкій справі – пізнанню основ хорового мистецтва.

Хоровий клас - одна з фахових дисциплін, за допомогою якої майбутні спеціалісти набувають кваліфікації диригента хору.

Робоча програма навчальної дисципліни “Хоровий клас” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра спеціальності 6.020204 ”Музичне мистецтво”.

1. Опис навчальної дисципліни на базі “Молодший спеціаліст”

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній-ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів 12	0202 Мистецтво	нормативна
	6.020204 Музичне мистецтво	
Модуль 2 на семестр	бакалавр	Рік підготовки: 1,2
Змістових модулів 2 на семестр		Семестр: 1-4
ІНДЗ: немає		Практичні заняття 148 год.
Загальна кількість годин 360		Самостійна робота 190 год.
Тижневих годин		Консультації 22
Аудиторних: 3,5год.-1сем.; 2год.-2сем.; 1,5 год.-3сем.; 2,5год.-4 сем. самостійної роботи: 1 сем-2,6 год.; 2 сем.-3,2 год.; 3 сем.-3,4 год.; 4 сем.-3,6 год. консультації: 0,4		Форма контролю: диф. залік – 1,3,4 семестр

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Хорове мистецтво, як інші види і жанри мистецтва, займає важливе місце в питаннях виховання і формування духовного світу людини.

Мета курсу – набуття високого професіоналізму, обумовленого належною теоретичною підготовкою, прищеплення любові до диригентської діяльності та хорового співу, виховання художнього мислення, педагогічних здібностей,

Завдання курсу:

- оволодіння навичками, необхідними для співу в хоровому колективі;
- поглиблення музичного світогляду, ознайомлення з кращими хоровими зразками української та зарубіжної музики, народною музичною творчістю;
- набуття широкого спектру музично-теоретичних знань, необхідних для аналізу хорових партитур;
- набуття навиків працювати з хоровою партитурою, створювати інтерпретації музичних образів і передавати свій задум у виконавській діяльності.

Завдання хорового класу передбачає взаємодію навчальних, виховних і розвиваючих функцій навчання. Навчальна функція забезпечує вивчення та виконання художньо повноцінних творів, які сприяють оволодінню вокально-хоровими та художньо-виконавськими навичками та закріплення елементів диригентської техніки, засвоєння методів практичної роботи з хоровим колективом.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні

знати:

- теоретичний матеріал з хорознавства;
- правила вивчення та виконання хорових партій;
- хорову літературу найбільш відомих українських та світових композиторів-класиків.
- правила роботи з камертоном;

вміти:

- володіти співочими навичками, необхідними для практичної роботи у хоровому колективі;
- реалізувати у виконавській діяльності теоретичні знання та навички, отримані в процесі вивчення фахових дисциплін;
- відтворити хорову партитуру нескладної фактури на фортепіано.
- володіти камертоном;
- свідомо долати труднощі, пов'язані з інтонуванням, досягненням ансамблю, строю, активною роботою артикуляційного апарату.

Важливе значення має організація індивідуальної та самостійної роботи студента. На кожному етапі навчання педагог повинен сприяти розширенню можливостей студента щодо самостійного опрацювання творів як чинника його творчого зростання. Формування професійної майстерності майбутнього фахівця повинно відбуватись у нерозривній єдності художньої та технічної сторони виконавського мистецтва, що передбачає особливу увагу до вибору

репертуару – його жанрової та стильової різноманітності. Студент повинен навчитись визначати головне в художньому змісті хорového твору, порівнювати подібні та різні за характером твори, розвивати емоційну сферу виконавців, поряд з професійною майстерністю виховувати художнє мислення, педагогічні здібності, оскільки він є інтерпретатором твору, що виконується, носієм художньо-естетичних смаків.

Рекомендована науково-методична література охоплює теоретичну та практичну сторони, список творів для практичних занять студентів.

Матеріал дисципліни протягом кожного семестру структурується на два змістові модулі, результати вивчення яких демонструються двічі за семестр під час модульного контролю.

2.1 Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль I.

Набуття та удосконалення практичних навичок співу.

Тема 1. Розвиток слухових та вокально-інтонаційних навичок.

Правильне у вокальному відношенні володіння звуком. Тембральне і динамічне погодження звука свого голосу з іншими окремими голосами своєї та інших партій. Вміння орієнтуватись у гармонічній будові твору. Характер використання різних штрихів. Штрих *legato*: технічні прийоми та способи досягнення, дихання, атака звуку, особливості звуковедення. Штрихи *non legato*, *staccato*: атака звуку, темпові та метро-ритмічні виконавські труднощі, способи їх подолання. Штрихи *marcato*, *sforzando*: технічні прийоми досягнення.

Тема 2. Робота над хоровими творами.

Способи дихання. Процес звукоутворення.

Вокальна позиція, дикція, артикуляція. Перевага тексту в вокальній музиці як основне джерело музичних образів. Типи звуковедення.

Динаміка як один з основних виражальних засобів художнього виконання твору. Основні динамічні відтінки. Рухома та нерухома динаміка, способи досягнення. Особливості фразування у загально-хоровому звучанні.

Відмінність динамічного розвитку в гомофонно-гармонічній та поліфонічній фактурі.

Змістовий модуль 2.

Художнє виконання хорових творів.

Тема 1. Стрій та ансамбль у хоровому виконавстві.

Ансамбль в залежності від фактурного викладу хорової партитури. Природний та штучний ансамбль. Поняття “інтонація та стрій”. Інтонаційний стрій, способи досягнення. Мелодичний (горизонтальний) та гармонічний (вертикальний) стрій.

Тема 2. Процес роботи над музичним твором.

Етапи роботи, в залежності від складності хорової партитури.

Синтез роботи в процесі вивчення твору.

Три основні етапи вивчення твору: ескізний (загальне ознайомлення з хоровим твором), технологічний (розучування хорового твору), художній (робота над художньо-образним змістом). Загальне ансамблеве виконання твору.

Орієнтовні приклади програм:

В.І. Іконник, сл. Т.Г. Шевченка „Сонце заходить”
 С. Рахманінов фінал з опери „Алеко”
 Обр. О. Некрасова „Весна наша з квітками”
 М. Веринівський „Ой гоп, там так”
 П. Чайковський сл. А.Плещеева „Осінь”
 М.Леонтович „Ой зійшла зоря”
 П.Чесноков „Яблоня”
 Б.Сметана хор „Как же нам не веселиться” з опери „Продана наречена”
 Й.Гайдн ”Osanna in exelsis” з месси H-moll
 М. Лисенко, хор „Ой надіну черевики” з опери „Чорноморці”
 Дж. Верді хор „Кто там с победой к славе” з опери „Аїда”
 Й. Бах “Прелюдія” до мажор - Ш. Гуно “Ave Maria”
 Дж.Верді хор „Тихо, тихо” з опери „Ріголетто”
 А.Кушніренко „Виглядала мати сина”
 Л.Керубіні „Реквієм” 1 ч.
 Дж. Сарті хор. конц. „Радуйтеся, людие”
 В.А.Моцарт „Реквієм”
 К.Стеценко, сл. О.Коваленка „Прометей”
 І. Лабинський „Молитву пролию ко Господу”

3. Структура навчальної дисципліни

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	Усього	у тому числі		
		Практ. заняття	Консультації	Сам. роб.
1	2	3	4	5
<i>I семестр</i>				
Змістовий модуль І. Набуття та удосконалення практичних навичок співу.				
Тема 1. Розвиток слухових та вокально-інтонаційних навичок.	19	8	1	10
Тема 2. Робота над хоровими творами.	21	10	1	10
Разом за змістовим модулем 1	40	18	2	20
Змістовий модуль ІІ. Набуття практичних навичок хорового диригування.				
Тема 3.Стрій та ансамбль у хоровому виконавстві.	19	8	1	10
Тема 4. Процес роботи над музичним твором.	21	10	1	10
Разом за змістовим модулем 2	40	18	2	20
<i>ІІ семестр</i>				

Змістовий модуль I.				
Набуття та удосконалення практичних навичок співу.				
Тема 1. Розвиток слухових та вокально-інтонаційних навичок.	21	10	1	10
Тема 2. Робота над хоровими творами.	21	10	1	10
Разом за змістовим модулем 1	42	20	2	20
Змістовий модуль II.				
Набуття практичних навичок хорового диригування.				
Тема 3. Стрій та ансамбль у хоровому виконавстві.	19	8	1	10
Тема 4. Процес роботи над музичним твором.	19	8	1	10
Разом за змістовим модулем 2	38	16	2	20
<i>III семестр</i>				
Змістовий модуль I.				
Набуття та удосконалення практичних навичок співу.				
Тема 1. Розвиток слухових та вокально-інтонаційних навичок.	17	6	1	10
Тема 2. Робота над хоровими творами.	17	6	1	10
Разом за змістовим модулем 1	34	12	2	20
Змістовий модуль II.				
Набуття практичних навичок хорового диригування.				
Тема 3. Стрій та ансамбль у хоровому виконавстві.	24	8	1	15
Тема 4. Процес роботи над музичним твором.	24	8	1	15
Разом за змістовим модулем 2	48	16	2	30
<i>IV семестр</i>				
Змістовий модуль I.				
Набуття та удосконалення практичних навичок співу.				
Тема 1. Розвиток слухових та вокально-інтонаційних навичок.	27	10	2	15
Тема 2. Робота над хоровими творами.	27	10	2	15
Разом за змістовим модулем 1	54	20	4	30
Змістовий модуль II.				
Набуття практичних навичок хорового диригування.				
Тема 3. Стрій та ансамбль у хоровому виконавстві.	31	14	2	15
Тема 4. Процес роботи над музичним твором.	31	14	2	15
Разом за змістовим модулем 2	62	28	4	30
Усього годин	360	148	22	190

5. Теми практичних занять

Таблиця 3

№ з/п	Тема	Кількість годин
1.	Тема 1. Розвиток слухових та вокально-інтонаційних навичок. Правильне у вокальному відношенні володіння звуком. Тембральне і динамічне погодження звука свого голосу з іншими окремими голосами своєї та інших партій. Вміння орієнтуватись у гармонічній будові твору. Характер використання різних штрихів. Штрих legato: технічні прийоми та способи досягнення, дихання, атака звуку, особливості звуковедення. Штрихи non legato, staccato: атака звуку, темпові та метро-ритмічні виконавські труднощі, способи їх подолання. Штрихи marcato, sforzando: технічні прийоми досягнення.	20
2.	Тема 2. Робота над хоровими творами. Способи дихання. Процес звукоутворення. Вокальна позиція, дикція, артикуляція. Перевага тексту у вокальній музиці як Основне джерело музичних образів. Типи звуковедення. Динаміка як один з основних виражальних засобів художнього виконання твору. Основні динамічні відтінки. Рухома та нерухома динаміка, методи та способи досягнення. Особливості фразування у загально-хоровому звучанні. Відмінність динамічного розвитку в гомофонно-гармонічній та поліфонічній фактурі.	40
3.	Тема 3. Стрій та ансамбль у хоровому виконавстві. Ансамбль в залежності від фактурного викладу хорової партитури. Природній та штучний ансамбль. Поняття “інтонація та стрій”. Інтонаційний стрій, способи досягнення. Мелодичний (горизонтальний) та гармонічний (вертикальний) стрій.	30
4	Тема 4. Процес роботи над музичним твором. Етапи роботи, в залежності від складності хорової партитури. Синтез роботи в процесі вивчення твору. Три основні етапи вивчення твору: ескізний (загальне ознайомлення з хоровим твором), технологічний (розучування хорового твору), художній (робота над художньо-образним змістом). Загальне ансамблеве виконання твору.	58
	Разом	148

7. Індивідуальні завдання

-

8. Методи навчання:

інформаційно-рецептивний; ілюстративний; репродуктивний; продуктивний; практичний.

Методи та засоби діагностики успішності навчання: усне опитування, самостійні роботи.

9. Форма підсумкового контролю успішності навчання - залік.

Твори а cappella

1. М.Леонтович, сл. В.Сосюри. „Літні тони”.
2. Д.Бортнянський. „Херувимська пісня”.
3. А.Лотті. „Miserere”.
4. В.Суржі „Чом, чом, чом, земле моя”.
5. С.Тенєєв, сл. А.Фета „Серенада”.
6. Я.Степовий, сл. Т.Шевченка „Садок вишневий”.
7. М.Леонтович „Зашуміла ліщинонька”
8. М.Леонтович „Літні тони”
9. А.Веделъ „Блажен муж”
10. М.Речкунов, сл. А.Фета „Осінь”
11. М.Пархаладзе „Озеро”
12. В.Тиможинський, сл. Лесі Українки „Моя одинокая зірка”
13. М.Вербицький „Хваліте Господа з небес”
14. М.Леонтович „Ой сивая зозуленька”
15. О.Львов „Вечери Твоея тайныя”
16. М.Скорик контата „Пори року”

Твори з супроводом

1. К.Стеценко, сл. Т.Шевченка „Рано вранці новобранці”
2. С.Гулака-Артемівського. Арія Андрія з хором з опери „Запорожець за Дунаєм”
3. О.Олександров, сл. О.Количева „Поема про Україну”
4. Ф.Шуберт. Хор з месси G-Dur “Kyrie eleison”
5. А. Вівальді „Gloria” I частита
6. Й.Гайдн „O Sanna in exelsis” з месси G-Dur
7. М.Глінка, сл. М.Кукольника „Попутна пісня”
8. Б.Сметана. Хор „Как же нам не веселиться” з опери „Продана наречена”
9. Л.Ревуцький, сл. Т.Шевченка „Ой чого ти почорніло”
10. Г.Гладкий, обр. Л.Ревуцького „Заповіт”
11. К.Данькевич, хор „Чорний крук” з опери „Богдан Хмельницький”
12. Д.Бортнянський „Славим тебе, весна”
13. О.Козловський „Реквієм” I частина
14. К.Каччіні „Ave Maria”
15. К.Проснак „Море”

Навчальна дисципліна “Хоровий клас” оцінюється за модульно-кредитною системою, яка складається з 2 модулів у семестрі.

Поточний контроль здійснюється під час проведення індивідуальних занять і має за мету перевірку рівня практичної підготовленості студента. Поточний контроль реалізується у формі опитування, перевірки результатів виконання практичних завдань, контролю засвоєння навчального матеріалу, запланованого на самостійне опрацювання студентом. Максимальна кількість балів за поточний контроль становить **40 балів**.

Підсумковий модульний контроль здійснюється у формі виконання студентом модульних контрольних робіт: виконання напам'ять хорових партій творів, які вивчаються у даному семестрі, індивідуально та у складі квартету.

Максимальний бал, отриманий за МКР становить **60 балів**.

8. Розподіл балів, які отримують студенти

1 семестр

Таблиця 5

Поточний контроль (мах = 40 балів)				Модульний контроль/залік (мах = 60 балів)		Загальна кількість балів
Модуль 1				Модуль 2		
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		МКР 1	МКР 2	100 (диф.залік)
T 1	T 2	T 3	T 4			
10	10	10	10	30	30	

2 семестр

Поточний контроль (мах = 20 балів за семестр)				Модульний контроль/залік (мах = 30 балів за семестр)		Загальна кількість балів
Модуль 1				Модуль 2		
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		МКР 1	МКР 2	50
T 1	T 2	T 3	T 4			
5	5	5	5	15	15	

3 семестр

Поточний контроль				Модульний контроль/залік		Загальна
-------------------	--	--	--	--------------------------	--	----------

(мах = 20 балів за семестр) 2 семестр+3 семестр = 40 балів				(мах =30 балів за семестр) 2 семестр+3 семестр = 60 балів		кількість балів
Модуль 1				Модуль 2		50 за 3 семестр 2+3 семестр 100 (диф.залік)
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		МКР 1	МКР 2	
T 1	T2	T3	T4			
5	5	5	5	15	15	

4 семестр

Поточний контроль (мах = 40 балів)				Модульний контроль/залік (мах = 60 балів)		Загальна кількість балів
Модуль 1				Модуль 2		100 (диф.залік)
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		МКР 1	МКР 2	
T 1	T2	T3	T4			
10	10	10	10	30	30	

Критерії оцінювання тем змістового модуля.

(5; 10-9 бал.)

- бездоганна чистота інтонації;
- правильне володіння звуком;
- правильне володіння хоровим диханням;
- досконале володіння артикуляційним апаратом;
- правильне використання різних штрихів;
- досконале володіння камертоном.

(4; 8 бал.)

- добра чистота інтонації (1-2 незначні помилки);
- достатньо правильне володіння звуком;
- правильне володіння хоровим диханням;
- володіння артикуляційним апаратом;
- правильне використання різних штрихів;
- міння працювати з камертоном.

(3; 7-6 бал.)

- задовільна чистота інтонації (3-4 помилки);
- вцілому правильне володіння звуком;
- неправильне володіння хоровим диханням;
- слабке володіння артикуляційним апаратом;
- суттєві неточності при використанні різних штрихів;

-невміння працювати з камертоном.

(2; 5-4 бал.)

- незадовільна чистота інтонації (5-8 помилок);
- неправильне володіння звуком;
- неправильне володіння хоровим диханням;
- слабке володіння артикуляційним апаратом;
- неправильне використання штрихів.

(0-1; 1-3 бал.)

- незнання нотного тексту.
- невміння володіти камертоном.

0/0 - Партії не здавалися.

Критерії оцінювання МКР

(14-15; 27-30 бал.)

- високе розуміння художньої інтерпретації твору у складі хорового колективу;
- бездоганне тембральне і динамічне погодження звука свого голосу з іншими окремими голосами своєї та інших партій;
- бездоганна чистота інтонації;
- правильне володіння звуком;
- досконале володіння хоровим диханням;
- досконале володіння артикуляційним апаратом;
- правильне використання різних штрихів;
- вміння орієнтуватись у формі та гармонічній будові твору.

(11-13; 22-26 бал.)

- достатнє розуміння художньої інтерпретації твору у складі хорового колективу;
- добре тембральне і динамічне погодження звука свого голосу з іншими окремими голосами своєї та інших партій;
- добра чистота інтонації (1-2 помилки);
- правильне володіння звуком;
- правильне володіння хоровим диханням;
- правильне володіння артикуляційним апаратом;
- правильне використання різних штрихів;
- добре вміння орієнтуватись у формі та гармонічній будові твору.

(8-10; 18-21 бал.)

- задовільне розуміння художньої інтерпретації твору у складі хорового колективу;
- задовільне тембральне і динамічне погодження звука свого голосу з іншими окремими голосами своєї та інших партій;
- задовільна чистота інтонації (3-4 помилки);
- в цілому правильне володіння звуком;
- задовільне володіння хоровим диханням;
- задовільне володіння артикуляційним апаратом;
- помилки у трактуванні форми та гармонічної будови твору.

(4-7; 11-17 бал.)

- незадовільне розуміння художньої інтерпретації твору у складі хорового колективу;
- невміння тембрально і динамічно погоджувати звуки свого голосу з іншими окремими голосами своєї та інших партій;
- погана чистота інтонації (5-8 помилок);
- неправильне володіння звуком;
- недосконале володіння хоровим диханням;
- недосконале володіння артикуляційним апаратом;
- неправильне використання різних штрихів;
- невміння орієнтуватись у формі та гармонічній будові твору.

(1-3; 1-10 бал.)

- незнання партій творів;
- невміння орієнтуватись у формі та гармонічній будові твору.

0/0 - Твори не виконувалися.

В результаті сумування балів, отриманих за результатами поточного та підсумкового контролю, студент отримує оцінку

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Таблиця 5

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82 – 89	B	Добре	
75 - 81	C		
67 -74	D	Задовільно	
60 - 66	E		
1 – 59	Fx	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

9. Список джерел

1. Соколов.В.Г. Методика хорового співу в школі. – К., 1969.
2. Струве Г.О. Школьный хор. – М., 1981.
3. Чесноков П.Г. Хор и управление им. – М., 1961.
4. Юцевич Ю.Є. Словник музичних термінів. – К., 1977.
5. Дмитревський М. Хорознавство і керування хором. К., Держ.видав., 1961.
6. Равінов О. Методика хорового співу в школі. К., Музична Україна, 1971.
- 7.Остроменський В. Сприйняття музики як педагогічна проблема.К., Музична Україна, 1975.
- 8.Остроменський В. Художньо-педагогічний аналіз музичних творів.- „Музична Україна”, Київ, 1969.
- 9.Методика аналізу хорових творів. Прикарпатський університет. Івано-Франківськ, 1992.
10. Коломоєць О. М. Хорознавство / навч. Посібник для студ. Внз., М-во освіти і науки України.- К., Либідь,2001.- 166с.
11. Хрестоматия по чтению хоровых партитур с сопровождением. Вып.2 Для хора сопровождении ф-но / Сост. Л. Андреева, В. Попов – М.: Музыка, 1972 – 394 с.
12. Очеретовская Н.Л. Содержание и форма в музыке. Учеб. пособие / Н.Л. Очеретовская – К.: Музична Україна, 1984 – 152с.

Інтернет-ресурси

<http://www.anm.odessa.ua/miclu-dichko.html> -27 k

<http://www.edition-peters.de/belaieff>

http://www.geocities.com/vadim_larchikov/index.html

http://www.spilka_kompozitorov.jatp.org.ua